

THỜI HÀNH ĐIỆU

Có một cái gì đó vừa dễ thương, vừa buồn cười khi nhìn lại thời gian hành điệu. Tôi cũng ở chùa từ nhỏ, nhưng không được (hay bị?) cạo đầu chừa chóp. Ngày lễ thọ giới không tốn nước mắt như chị Vãn. Chị kể:

- Đang ngủ trên bồ lúa, chú Tám sai chị Thiều kêu dậy biểu sửa soạn thọ giới Sa-di. Thấy chú cầm sẵn dao cạo, đứng bên thau nước, chị biết chuyện gì sẽ xảy ra, vội níu cái chóp tóc và năn nỉ chú: "Chú đừng cạo. Con thọ giới có chóp cũng được". Chú nổi giận, la: "Mày đi tìm thầy Bạch Vân mà trả treo với ông. Tới giờ đăng đàn rồi, còn đợi mình mày nữa hà."

Thấy chú có sắc giận, chị không dám nói thêm, riu riu ngồi xuống. Chú Tám đưa lưỡi dao đến đầu, tóc rớt đến đó, và nước mắt chị rớt theo. Làm Sa-di là phải đầu tròn áo vuông, chuyện đó đã hẫng. Chị cũng thường ao ước đến ngày được đắp y như quý cô. Nhưng cái chóp đã từng chia sẻ buồn vui, chị có thể quấn nó thành một vòng chữ o quanh đầu, hoặc kéo xuống nhét vào túi áo. Cạo chóp có nghĩa là mình đã lớn, không còn là điệu nhỏ. Một cái gì thân quen vừa mất, một thời nào đó đã trôi qua.

Tôi nghe chị kể chuyện và ngẫm nghĩ, hình như chỉ có ở nước mình mới cho các chú điệu để chóp. Sa-di La-

hầu-la hồi đó chắc không chừa cọng tóc nào, nếu có chắc chú sẽ đem đi ngoáy tai các tôn giả đang ngồi thiền. Và không phải điệu nào cũng thích để chóp. Khi thầy tôi về Vĩnh Bửu làm lễ xuất gia cho mấy chú cũng khá lớn, cỡ 16 - 17 tuổi, thầy tôi định chừa cho mỗi ông một cái vá. Chú Hiền phản ứng:

- Thưa thầy cạo hết cho con. Chừa mấy cọng tóc kỳ lắm! Tội con gái nó ngạo con.

Át hẳn chú sợ mấy cô bạn vẫn thường đi chợ ngang qua chùa. Chú Thành từ tốn hơn:

- Thưa thầy chừa chóp gió thổi nhột lắm!

Trước lý lẽ ngoài kinh điển của mấy chú, thầy tôi nhượng bộ. Cũng không có gì đáng trách vì mấy chú đã nhỏ giò, thêm cái đầu húi cua lờm chờm, chừa một cái vá như rễ tre ngó không ổn.

Chỉ có con nít mặt mày vô tư hồn nhiên, một chòm tóc nhỏ xíu mọc lơ lửng bên vành tai như cái dấu hỏi ngo ngác. Hình như thế giới trẻ thơ không dính dáng gì đến cái hình thức bên ngoài. Dù để chóp mặc áo vạt khách hay cắt tóc bum bê mặc áo bông, con nít vẫn cứ là con nít, chúng ngây ngô, tự tại, lúc nào cũng có vẻ như muốn hỏi han một điều gì. Bé Hỷ có thói quen vuốt cái vá của mình, như một cách thức bày tỏ nào đó. Thầy hỏi:

- Bé Hỷ học kinh tới đâu?

Vuốt chòm tóc một cái:

- Thưa thầy, tới chỗ "...Xá Lợi Phát tùng thị Tây phương..."

Đi học về, thầy kiểm tra:

- Bé Hỷ, hôm nay tập viết mấy điểm?

Kéo chóp tóc nhét qua lỗ tai, để giấu con bói rôi:

- Con tập viết bảy điểm, chính tả tám điểm. Bé Nguyên viết tám điểm, chính tả bảy điểm.

Cả hai đương sự cùng đứng ngó thầy, mắt tròn xoe. Kể cả điểm của bé Nguyên vào đây, bé muốn cho thầy thấy cả hai đều có cái hơn cái kém. Lần khác, bé Hỷ đùa với cái chóp, vò cho nó rôi nùi lên, rồi cố ý đi ngang qua thầy... Thầy kêu lại hỏi: - Sao cái đầu con kỳ cục vậy? Thầy không biết là trước đó bé Hỷ đã nói với mấy chị: "Em sẽ làm cho thầy kêu em".

Suy tư của trẻ con thường không giống người lớn. Hồi nhỏ, có lần tôi được quý cô sai ra trước sân chùa canh chừng trẻ nít. Thầy đang giảng bài trên lớp mà phía ngoài tiếng hò reo đùa giỡn của lũ nhỏ cứ vọng vào không ngớt. Tôi chạy ra sân và chẳng mấy chốc nhập bọn, quên là mình đang giữ nhiệm vụ gì. Cho tới lúc ồn quá chịu không nổi, sư cô Tri sự bước ra, thấy tôi đang thẳng tay đập ầm ầm vào cánh cửa lớp học, miệng hô: "năm mươi, mười lăm, hai mươi...". Thủ phạm phá rối bị điệu vào trong, phạt quỳ một

cây nhang trước bàn Tổ. Tôi mếu máo, nước mắt ngấn, nước mắt dài, cảm thấy mình bị oan ức. Ngoài sân, đám bạn của tôi vẫn tiếp tục trò chơi. Khoảng sân chùa không lớn, nhưng con nít có thể chia làm nhiều không gian. Một bậc thềm được coi như là bờ nước, con cá sấu đứng dưới thềm chạy đuổi những kẻ rớt xuống nước, một vài đứa đứng gần mé thềm, dứ dứ cái tay kêu: "Cá sấu, cá sấu lên bờ". Cá sấu chạy lại, đứa bé nhảy vọt lên thềm, thế là an toàn, cá sấu tìm bắt đứa khác. Nếu đổi trò chơi, khoảng sân trở thành chỗ nhảy dây, nhảy lò cò. Những lần vẽ phân ô, thả một hòn chàm, nhảy qua những ô đó, cất một cái nhà, vẽ bông hoa đánh dấu cái nhà của mình, và chụm hai chân nhảy vào một lượt. Ô nào không phải nhà chỉ được quyền nhắc một chân. Đổi trò chơi, hết thả bờ nước, nhà cửa trước đó một phút đều xóa. Hai đứa bé giăng tay làm một cái cổng, mọi đứa khác đều lần lượt đi qua cổng, cùng hát: "Thiên đường, địa ngục hai bên. Ai khôn thì nhờ, ai dại thì sa..." một đứa sẽ được chặn lại ở cổng để hỏi nhỏ: "Ăn cam hay ăn quýt". Quýt đứng một bên và cam đứng một bên. Bắt đầu chia phe kéo. Hôm nào địa ngục mạnh hơn thiên đàng, kéo bên kia chạy tuốt, mất thăng bằng cả hai bên cùng té dòn cục với nhau. Trò chơi nào cũng say mê, con nít không thích bị kêu nửa chừng, đang lúc lo cất nhà, hoặc đang núp đầu đó, đợi đứa bạn ngó lơ để chạy ra xí cây cột.

Không có gì quan trọng hơn cái nhà trong ô vẽ, hoặc cây cột năm mươi... Nhưng, người lớn là nguyên nhân phiền muộn. Bị giải tán, đưa phải về nhà học bài, dỗ em, đưa phải tắm rửa, thay đồ, chải đầu... Con nít hẹn nhau "Ngày mai".

Lẽ dĩ nhiên bây giờ tôi đã là một người lớn. Tôi cũng đang say mê trong nhiều trò chơi. Không gian của tôi đâu hơn gì khoảng sân ngày xưa, được tưởng tượng ra nhiều hình ảnh rất quan trọng. Người lớn luôn luôn thấy mình có lý và rất mực khôn ngoan. Chỉ có các vị Bồ-tát mỉm cười.

